

УДК 336.7

Подплетній В. В.

кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

АДАПТАЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ДО УМОВ ВОЄННОГО СТАНУ: ІННОВАЦІЙНІ РІШЕННЯ ТА РЕГУЛЯТОРНІ ПІДХОДИ

Воєнний стан істотно впливає на функціонування багатьох секторів економіки країни, зокрема банківської системи. У цей період забезпечення стабільності банків є ключовим фактором економічної безпеки держави. Особливе значення надається впровадженню цифрових технологій і розвитку е-банкінгу. За умов обмеженого доступу до фізичних відділень банків через воєнні дії електронні сервіси стають незамінними для надання безперебійних послуг клієнтам. Завдяки е-банкінгу можливе здійснення платежів, переказів та інших фінансових операцій з безпечних місць, що знижує ризики для здоров'я та життя клієнтів.

Водночас під час воєнного стану постає проблема збереження довіри до банківської системи. Невизначеність і численні ризики можуть спровокувати паніку серед вкладників, що, у свою чергу, може призвести до масового вилучення коштів. У цій ситуації важливу роль відіграє Національний Банк України, який відповідає за стабільність національної валюти, регулювання ліквідності банківської системи та підтримання довіри до фінансових установ. Оперативні дії та ефективна комунікація з боку НБУ можуть стати визначальними у збереженні стабільності банківського сектора в період кризи.

Українська банківська система пройшла значний шлях від пострадянської трансформації до інтеграції у світові стандарти та відповіді на сучасні виклики. Протягом останніх років банківський сектор зазнав істотних змін, які визначають його сучасний стан [1-3].

Цифрові технології продовжують трансформувати наше повсякденне життя, зокрема й банківський сектор [4-7]. Для України, особливо в умовах воєнного стану, цифровізація набуває ще більшого значення. У ситуаціях, коли фізичний доступ до банківських установ обмежений через бойові дії, евакуацію персоналу чи інші надзвичайні обставини, цифрові платформи стають основним механізмом забезпечення безперервної роботи банків [8-10]. Завдяки онлайн-сервісам і мобільному банкінгу клієнти можуть виконувати фінансові операції незалежно від стану фізичної інфраструктури.

Сьогодні, внаслідок воєнного стану, існує значна кількість загроз, які слід згрупувати (табл.1).

Цифровізація відіграє важливу роль у забезпеченні безпеки фінансових операцій. Використання таких технологій, як шифрування даних і блокчейн, дозволяє суттєво зменшити ризики злому та шахрайства, особливо актуальні під час військових дій. Крім того, надійна цифрова комунікація дає змогу банкам оперативно інформувати клієнтів про надзвичайні ситуації, зміни в роботі чи обмеження, зумовлені воєнним станом.

Проте ключовим залишається питання довіри. Нестабільність і невизначеність можуть провокувати паніку серед населення, зокрема щодо фінансової стабільності. Цифрові технології сприяють роз'ясненню ситуації, забезпечуючи доступ до актуальної інформації про рахунки та транзакції в режимі реального часу, що допомагає зменшити занепокоєння клієнтів. Інтеграція цифрових рішень у банківську систему України, особливо в умовах військових викликів, є не лише засобом забезпечення безперервної роботи, а й інструментом для підвищення довіри та захисту клієнтських інтересів. Завданням банків і регуляторів у цей період є підтримання стабільності, захист заощаджень і безперервне надання послуг населенню та бізнесу.

Таблиця 1 - Згрупований перелік загроз функціонування банківської системи України

Групи загроз	Сутність і характеристика
Довіра до банківської системи	Військовий стан може викликати паніку серед населення, в результаті чого багато людей почнуть активно виводити свої заощадження з банків
Зовнішнє середовище	Висока динамічність зовнішнього середовища, включаючи економічні санкції, переривання торгівлі та інвестицій, може викликати економічну нестабільність, що погіршить якість активів банків та призведе до збільшення прострочених кредитів
Регулятивні обмеження	У відповідь на військовий стан уряд може вводити різноманітні обмеження, включаючи контроль за рухом капіталу, заморожування активів або обмеження на виведення коштів, що складає додатковий тиск на банківську систему
Валютний ризик	Військові конфлікти часто викликають нестабільність національної валюти, що може призвести до великих втрат для банків, які мають значущі валютні позиції

Особливого значення набуває стимулювання банків до продовження кредитування реального сектору економіки, зокрема ключових галузей. Національний Банк України має забезпечити банкам достатню ліквідність для протидії масовому вилученню коштів, зокрема через спеціальні програми підтримки чи екстрені кредити. В умовах війни НБУ як центральний регулятор і "банк банків" відіграє вирішальну роль. Компетентне керівництво, оперативність рішень і професіоналізм його працівників є основою стабільності фінансової системи в кризовий час.

Українська банківська система рухається шляхом стабілізації та розвитку, акцентуючи увагу на інноваціях і адаптації до глобальних трендів. Зусилля регулятора, спрямовані на підвищення прозорості, забезпечення фінансової стійкості та захист прав споживачів, створюють основу для подальшого зростання сектора.

Водночас успіх банківської системи залежатиме від її здатності швидко адаптуватися до змін як на глобальному, так і на внутрішньому рівні. Цифрові технології, зокрема blockchain та інші децентралізовані системи, можуть стати альтернативою для забезпечення стабільності. Такі платформи здатні забезпечити безперебійні розрахунки, зменшуючи залежність від традиційної банківської інфраструктури. Однак їх впровадження потребує активної участі державних органів у розробці відповідної стратегії.

Не слід також забувати про необхідність психологічної підтримки населення, яке може відчувати тривогу через свої заощадження та загальну фінансову стабільність. Посилення довіри до банківської системи в кризові часи є одним із пріоритетних завдань для держави та фінансових установ.

Перспективи розвитку банківської системи мають бути спрямовані на підвищення її ефективності, гнучкості у відповідь на зовнішні виклики та покращення якості обслуговування клієнтів.

Цифровізація також забезпечує безпеку операцій. Використання таких технологій, як шифрування даних і блокчейн, може зменшити ризик злому та шахрайства, який може зрости в умовах військових дій. З іншого боку, надійна цифрова комунікація дозволяє банкам швидко інформувати клієнтів про будь-які надзвичайні обставини, зміни в роботі або обмеження, пов'язані з військовим станом.

Однак, важливим є питання довіри. Умови нестабільності можуть викликати паніку серед населення, в тому числі й відносно фінансової стабільності. Цифрові технології можуть допомогти в роз'ясненні ситуації, наданні даних про стан рахунків та проведення транзакцій в режимі реального часу, що може заспокоїти клієнтів. Впровадження цифрових технологій в банківську систему України, особливо в умовах військового стану, є не лише можливістю підтримувати стабільність діяльності, а й засобом підвищення довіри та захисту інтересів клієнтів. Завданням банківської системи та регуляторів у таких умовах є

забезпечення максимальної стабільності, захисту інтересів вкладників та забезпечення неперервності фінансових послуг для населення та бізнесу.

Стимулювання банків до продовження кредитування реального сектору економіки, особливо ключових галузей та секторів. НБУ повинен забезпечувати достатню ліквідність для банків, які стикаються з масовими виведенням коштів. Це може включати запуск спеціалізованих вікон ліквідності або надання кредитів екстреної допомоги. В умовах війни роль НБУ як центрального регулятора та «банку банків» стає особливо важливою. Ефективне керівництво, оперативність рішень та висока компетентність співробітників НБУ - ключ до стабільності фінансової системи країни в складних часах.

Банківська система України знаходиться на шляху до стабільності та росту, з акцентом на інновації та адаптацію до глобальних трендів. Зусилля з боку регулятора, спрямовані на забезпечення прозорості, фінансової стабільності та захисту прав споживачів, покладають міцний фундамент для подальшого розвитку банківського сектора країни.

Однак слід враховувати, що подальший успіх великою мірою залежатиме від здатності банківської системи адаптуватися до швидко змінюваних умов, викликаних глобальною економічною динамікою, а також внутрішніми факторами.

Підсумовуючи, слід зазначити, що цифрові технології, особливо blockchain та інші децентралізовані системи, можуть запропонувати альтернативні рішення для забезпечення фінансової стабільності. Зокрема, децентралізовані платформи можуть сприяти безперервному веденню розрахунків, зменшуючи залежність від традиційних банківських інфраструктурі. Незважаючи на потенційні переваги цифрових рішень, їх впровадження та адаптація в умовах воєнного стану вимагають додаткових зусиль з боку державних органів. Національний Банк України має брати активну участь у розробці стратегії використання цифрових інновацій для забезпечення фінансової безпеки країни.

Також слід звернути увагу на необхідність психологічної підтримки населення, яке може відчувати збільшену тривожність щодо своїх заощаджень та фінансової стабільності. Зміцнення довіри до банківської системи в такі періоди стає вирішальною завданням для державних органів і фінансових установ.

Потенційні перспективи подальшого розвитку банківської системи повинні бути спрямовані на підвищення її ефективності, адаптованість до змінних умов зовнішнього середовища і забезпечення кращого обслуговування клієнтів.

Література:

1. Zhavoronok, A., Shchur, R., Zhezherun, Y., Sadchykova, I., Viadrova, N., Tychkovska, L. The role of the credit services market in ensuring stability of the banking system. *International Journal of Safety and Security Engineering*, Vol. 12, No. 6, 2022, pp. 667-679.
2. Denysova, A., Vovk, V., Rudoi, K., Kyrychenko, T. Management and legal aspects of the symbiosis of banking institutions and fintech companies in the credit services market in the context of digitization. *Estudios de Economia Aplicada*, 2021, 39(7).
3. Kusi, B.A., Agbloyor, E.K., Simplice, A.A., Abor, J. Foreign bank and banking stability in Africa: does strong and weak corporate governance systems under different regulatory regimes matter? *Journal of Financial Economic Policy*, 2022, 14(2): 207-241.
4. Amadi, A., Adetiloye, K., Babajide, A., Amadi, I. Banking system stability: A prerequisite for financing the Sustainable Development Goals in Nigeria. *Banks and Bank Systems*, 2021, 16(2): 103-118.
5. Amadi, A.N., Adetiloye, K.A., Omankhanlen, A.E., Amadi, I.P., Nwodimmah, P. The stabilization effects of fiscal policy on banking system stability in Nigeria. *Asian Economic and Financial Review*, 2021, 11(10): 805-815.
6. Pan, H., Fan, H. Stability of the Banking System with Shadow Banking on Different Inter-bank Network Structures. *Discrete Dynamics in Nature and Society*, 2021, 6650327.
7. Blahun, I., Blahun, I., Blahun, S. Assessing stability of the banking system based on fuzzy logic methods. *Banks and Bank Systems*, 2022, 15(3): 171-183.
8. Gao, Q., Fan, H. Effect of the Dynamic Macroeconomic Fluctuation on the Stability of a Banking Network System with Scale-Free Structure. *Mathematical Problems in Engineering*, 2020, 7158506.
9. Rahman, A. M. Can voluntary insurance be a new product in bank-led e-banking: Statistical analysis of customers' preferences in Bangladesh-economy? *J. Corp. Gov. Insur. Risk Manag.*, 9(S1), 2022, 215-228.
10. Riadi, I., Sunardi, Aprilliansyah, D. Analysis of Anubis Trojan attack on Android Banking application using mobile security labware. *International Journal of Safety and Security Engineering*, Vol. 13, No. 1, 2023, p. 31-38.